

Debat

PERE GIFRE: Sobre la biblioteca local, hi ha alguna línia des del Servei de Biblioteques que descentralitzi l'adquisició d'aquesta obra que s'està produint a nivell local?

J. F. VIVES: No acabo d'entendre bé la pregunta, perquè les biblioteques són municipals. Des del Departament no hi ha cap directriu perquè es faci. No s'hauria d'interferir en les polítiques de les biblioteques. Aquestes publicacions majoritàriament arriben per donació i les biblioteques són molt sensibles amb els fons locals. Un altre tema són les biblioteques comarcals. Aquí has de fer una tria i no totes funcionen igual: cada biblioteca va lligada a la inèrcia del territori. Qualsevol biblioteca municipal sap que un dels seus objectius ha de ser el fons local.

AMARANTA GIBERT: Faig dues preguntes a la taula:

Coordinació – Col·laboració, és un debat de paraules o és una altra cosa?

Tots heu parlat de col·laboracions, d'aliances, d'arribar a través de tallers a la població a la qual us adreceu. S'ha dit que no es pot banalitzar la cultura. Jo conec la feina que es fa aquí i es fan grans esforços per arribar a tota la població. Us plantegeu la possibilitat de professionalitzar la comunicació dels actes perquè no s'arribi a la banalització?

M. ÀNGELS SUQUET: Es tracta també de cercar aliances en el terreny de la comunicació. Jo parlo des de l'àmbit local: si en la institució ja hi ha un àmbit de comunicació i els continguts són elaborats de manera rigorosa, hi ha qui pot fer arribar aquest contingut. Cal que tothom tingui el seu paper clar. Jo no veig

cap problema en usar la paraula col·laboració. Moltes vegades es treballa així, moltes vegades s'actua gràcies a l'entesa entre les persones. Estem en terrenys que se sobreposen, però l'experiència que tenim nosaltres és positiva. Tampoc m'espanta intentar fer una difusió molt pedagògica, que no vol dir poc rigorosa, sinó veure com es difon; potser crear grups de treball, fomentar l'autoestima, la identitat, pot ajudar a arribar a grups més marginals. Si un poble o una ciutat creu en el que té també és més fàcil que ho faci atractiu per a la gent de fora. Jo penso que això ha d'unir tots els agents que treballem en aquests àmbits i veure què pot fer cadascú, i això ho intenten a Sant Feliu.

JORDI TURA: No entraré en l'apartat cooperació - col·laboració; ja he considerat abans que és un tema de voluntats més que no pas de protagonismes.

Sobre la professionalització de la comunicació, hi ha un problema: s'imposa el tema econòmic, moltes vegades no hi pots arribar.

Banalització de la cultura: hem de traduir la cultura. Una petita cultura de masses no té perquè ser banal, si hi ha hagut una bona recerca prèvia i hi ha un bon programa de difusió i pedagògic. Poso l'exemple del Castell de Montsoliu. Tenen un museu amb una població de sis mil habitants i poden assolir una xifra de 24.000 visitants.

PERE GIFRE: Parlo de cultura minoritària i no d'élits. Necessitem sobretot fer història de Catalunya: és una evidència. Fa dues setmanes, un pare de la pàtria va explicar allò de triar entre Catalunya i Portugal l'any 1640, i el més greu de tot és que la resposta d'uns altres catalanistes que volen ser ministres d'afers exteriors va ser confondre 1640 amb 1714. Hi ha molta feina a fer, de baix a dalt. Ha de ser generalitzable i estem tots implicats a fer-la, sobretot des de les escoles.

Que la cultura sigui minoritària no vol dir que els temes de divulgació no es facin ben fets, i són importants. Sobretot funcionen si es fan amb d'altres entitats. Podem posar exemples de museus, exposicions o de les possibilitats que dóna aquesta casa mateix.

AMARANTA GIBERT: s'obre el debat al públic.

CARLES RIBA (Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat i CCEPC): Cooperar o col·laborar? Jo diria que a la taula hi ha dos sectors: els centres d'estudis i les administracions, incloent-hi la universitat. La cooperació seria més pròpia de les administracions i la col·laboració, més amb els centres d'estudis, resultat de la nostra voluntat. Per exemple, el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, durant molts anys ha compartit espai amb l'Arxiu Comarcal i ara

que l'Arxiu té nou edifici i es trasllada, el CECBL es trasllada amb ell i hi disposarà d'un espai. S'ha negociat bé.

Em sembla molt interessant el que ha explicat la M. Àngels Suquet, però hi ha una diferència i és que el CECBL i l'Arxiu tenen molt ben estipulat què fa un i què fa l'altre, i moltes coses es fan conjuntament. Tu no has parlat de cap centre d'estudis i no sé si és que a Sant Feliu de Guíxols no n'hi ha. Nosaltres fa molts anys que funcionem així.

M. ÀNGELS SUQUET: Realment, la col·laboració amb l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Empordà és molt puntual, lamentablement. L'Arxiu té una beca de recerca i hi ha un representant de l'Institut al jurat. Hi ha un protocol de col·laboració, però és molt automàtic: la subvenció per mitjà de compres de publicacions. Jo penso, en el cas de Sant Feliu, que l'abast de l'activitat que tenim se'ns menja un mica: hem intentat anar establint col·laboracions i actuant en diferents àmbits. L'àmbit de la recerca ens ha quedat com una mica parat; entenc que és un dels pilars que hauria de centrar la col·laboració amb l'arxiu, però per la crisi hem tingut problemes per tenir recursos per publicar i ens hem n'hem sortit com hem pogut. No volem continuar generant informació que no té sortida. Hem hagut de plantar-nos; de moment, treballem amb el que tenim i quan s'hagin establert unes altres línies continuarem produint, mirarem l'entorn i es decidiran els temes a treballar des del consens, amb agents molt diferents. De moment, hem intentat diversificar al màxim les col·laboracions., treballem arxiu, biblioteca i museu i ens coordinem per treballar com a àrea; volem trobar interlocutors molt diversos per arribar a grups o recursos que tu sols no tens. Estem molt acostumats a aquestes estratègies perquè els recursos sempre han estat escassos.

CARLES RIBA: En sentir-te he pensat en una persona que està de directora de l'Arxiu però que té vocació de presidenta de centre d'estudis.

Pel fet de ser comarcal, el CECBL coordinem activitats a trenta-tres municipis. Per això és molt important la difusió. Hauríem de fer un contacte important amb la gent dels mitjans de comunicació. Dono la raó al Pere en què la difusió no pot reduir el nivell de rigor i exigència respecte a la recerca. En els centres d'estudis tot és important, no fem divisions: fem recerca de conjunt.

NARCÍS FIGUERAS: Voldria incidir en un aspecte per mirar de concretar-lo. Hi ha una diferència molt gran entre col·laborar i ser col·laborat. De vegades, els centres d'estudis o els arxius poden ser col·laborats. Aquí s'ha parlat dels investigadors locals amb formació universitària com a possibles usuaris de les vostres activitats, i en l'àmbit de la recerca hi ha una sèrie de problemàtiques:

els centres encara depenem de les recerques que fan els nostres investigadors a títol individual. Estem fent un camí cap a la recerca finançada mitjançant projectes, centres més grans probablement, sí, però en general els altres encara no hi són. Sí que hi ha una cosa que depèn del centre i que no s'ha tocat, els centres són associacions culturals, com podem col·laborar en les programacions, els centres organitzen jornades, cicles de conferències...és aquí, durant l'any fem activitats, com podem incidir en la programació de les activitats, o podrem intervenir d'alguna manera en pensar les coses que es podrien fer i pensar-les junts. Penso que hauríem d'anar per aquí. No sé si s'han d'establir relacions personals, taules de sector, però aquí hi ha un àmbit que no hem tocat i és com incidim en les programacions de les activitats

M. ÀNGELS SUQUET: He parlat de l'arxiu com agent, però estem oberts, cada vegada més, a què les entitats que tinguin propostes per organitzar una cosa s'adrecin a nosaltres i, dintre de les limitacions de recursos que tenim, tenint en compte que som tres serveis municipals diferents, mirem com podem acollir allò i actuem de partners. Cadascú mira què podem posar per tirar-ho endavant. La cooperativa La Manduca ha fet una proposta per promocionar els productes ecològics i nosaltres farem la part més històrica: hem convidat un investigador que ha fet la història del cooperativisme a Sant Feliu. Ens hem posat d'acord per fer-ne difusió i ha estat fàcil entendre'ns. Es pot protocol·litzar per conveni i també pot sortir espontàniament. Fa poc que estem en aquesta dinàmica, però és el que intentem transmetre, i el boca orella ajuda a obrir ponts.

PERE GIFRE: Els centres d'àmbit comarcal necessiten una planificació sobre com s'ha de fer. S'hauran de buscar mecanismes, però el que no pot ser és que continuem treballant d'esquenes els uns als altres. Si la situació que tenim ara ens hi porta, millor que millor, però l'hem d'aprofitar. Els centres i organismes que són més locals ho tenen més senzill, però caldria una taula de planificació a finals d'any per preveure què es fa i com podem col·laborar els uns amb els altres.

Sobre la qüestió de la recerca individual, als centres d'estudis ens costa molt passar a fer recerques col·lectives i quan les fem i anem a buscar ajuts ACOM de l'Agaur ens trobem amb dificultats enormes a l'hora de presentar la documentació que requereixen, que és duríssima. La problemàtica que tenim és que no tenim professionals de res. El CECBL és una excepció: teniu gent per a la gestió. Sí que hem d'anar cap a aquesta recerca col·lectiva i intentar veure com fer-ho, però les administracions ens ho posen difícil.

JORDI TURA: Hi ha una proximitat prou important. Els centres públics tenen una política de recerca important i a l'hora de definir-se va bé que es pugui fer

d'un any per l'altre. Quan parlo de programacions ho dic també perquè nosaltres puguem ser socis fiables, perquè puguem assumir projectes conjunts.

PERE MAJOR (la Celler de Ter): Jo tinc el meu arxiu particular de temes d'aplicació del coneixement. Aquí han sortit propostes de possibles jornades sobre algun tema i jo en plantejaria una, que va més a fons en alguns punts del que ha proposat Pere Gifre. Em centro en el context de les persones adultes, alumnes vocacionals que amb prou feines coneixen el nostre context. El tema de la comunicació el centraria en fer un estudi profund de com fer que siguin atractius tots aquests temes de recerca, de coneixement i d'anàlisi de la història, perquè tots sabem que no es pot vendre de qualsevol manera. Ara, el jovent té unes altres estructures cognitives, una altra visió: recordem els que han nascut en el món de la informàtica i els que no. A partir d'aquesta base cal saber vendre perquè s'han triat aquests ensenyaments, situar el ciutadà en la història i fer país, pensar en un procés de seducció. No es tracta de difondre per difondre: s'ha de tenir un objectiu. No cal banalitzar tota la cultura, però sé que és necessari formar més ciutadans i gent que s'incorpori a les nostres institucions. Cal anar-ho fent.

Me'n recordo que en un congrés al CSIC de Madrid un ponent explicava una anècdota: un director d'un museu d'antropologia maldava per ensenyar el museu i els ossos que hi havia a un periodista, però el periodista no ho entenia, perquè senzillament no s'explicava bé la repercussió d'aquell fet. No hi havia comunicació. A nivell d'estudis postdoctorals, a l'estranger estan en una fase d'inici de tots a aquests temes i caldria revisar-ho.

PERE GIFRE: Estic d'acord que el futur passa pels joves, però costa veure'ls als centres d'estudis. Caldria veure quants nanos de vint i vint-i-cinc anys passen pels centres d'estudis. Nosaltres fa deu anys que fem premis de recerca jove, que és una manera d'atreure els alumnes de batxillerat. És un camí llarg, costarà molt. M'ha agradat el terme seducció. Li diré una cosa: en Jordi Sargatal fa seducció ambiental als aiguamolls de l'Empordà, però de vegades ens costa anar traient conills del barret. Aquest concepte de seducció en Sargatal l'aplica i ho fa molt bé. N'explicarà un altre, d'exemple: diuen que quan al Cap de Creus tornem a tenir foques haurem aconseguit un èxit.

JOSEP SANTESMASES (CCEPC, IRMU i Centre d'Estudis del Gaià): Jo sóc d'un centre petit, el Centre d'Estudis del Gaià, i voldria donar una visió més optimista en relació al que ha dit en Pere Gifre. És cert que als centres hi ha gent gran, però nosaltres, que ens movem per tot el territori, també veiem moltes experiències de gent jove que comença, i no és molt diferent del que ha anat passant abans. Molts centres els va crear gent jove durant la Transició i ara torna

a passar. El mes passat, a Alella es va crear un centre i la majoria de gent és d'uns trenta anys. Fa un parell d'anys es va crear el Centre de Recerques del Pla d'Urgell "Mascançà" i la mitjana també és d'uns trenta anys. Deu fer també un parell d'anys també va aparèixer l'Institut d'Estudis Comarcals de l'Alt Urgell; el president no té trenta anys i és un tot terreny que, a més a més, treballa com a difusor cultural a través d'un centre d'interpretació que tenen, molt lligat a l'Arxiu Diocesà. D'exemples al territori n'hi ha molts. El temps corregeix això de la joventut: hem de buscar fórmules de participació per atraure la gent més jove.

També voldria fer un comentari sobre la relació entre els arxius i els centres d'estudis. Des de la CCEPC i l'IRMU hem col·laborat en els darrers anys en el Cens d'Arxius de la Subdirecció General d'Arxius. En les comarques on es feia el cens posàvem en contacte l'arxiu amb el centre d'estudis perquè facilitessin la incorporació al cens dels arxius privats. Penso que, també com a investigadors, almenys aquells que anem a arxius en males condicions, com els de les cooperatives agràries, que sovint són més importants que les actes municipals, hem d'anar a què aquests fons estiguin als arxius comarcals. Aquesta col·laboració és clau perquè els arxius rebin aquests patrimonis de particulars.

També vull destacar la col·laboració amb els grups excursionistes. Al Gaià hi estem col·laborant per la recuperació del riu. És molt positiu per a tots.

DAVID MORÉ (Arxiver de Tossa de Mar. Centre d'Estudis Tossencs): Lligaré el que ha dit el Pere: m'ha agradat molt el seu plantejament el tema de la piràmide d'edats, el tema de la banalitat i el tema de la col·lecció local. Ho reblaré tot. Del tema de la piràmide d'edat potser no ens n'hem de preocupar tant: en èpoques de crisi potser hi haurà més joves que s'aproparan als centres d'estudis que no pas en èpoques de bonança. El que no cal fer és la banalització de la cultura, realment. Entrant al tema de la col·lecció local, a mi em dol i em sap molt de greu veure les biblioteques com gasten diners en publicacions de personatges que surten als mitjans de comunicació, que estan a totes les biblioteques, que al cap d'un any ja ningú es mira i que al cap de cinc anys acaben a les escombraries. En canvi, moltes biblioteques no tenen diners per adquirir les col·leccions locals i a vegades, quan fas la teva publicació, l'has de regalar. Potser també hem de canviar el xip i no regalar, sinó que s'haurien de comprar mitjançant convenis entre institucions que permetin a determinades biblioteques adquirir aquests fons que són els que permetran elevar el nivell cultural, o simplement posar la cultura a l'abast, perquè el que hem estat fent tot aquest temps és promoure novel·letes de pa sucats amb oli, llibres de gent que surt a la televisió i que es forra i en canvi l'investigador local ho ha de fer tot per voluntat pròpia i perquè li agrada. Aquí sí que faig una crítica al Servei de Biblioteques perquè algunes de les polítiques que fan jo crec que són equivocades.

J. F. VIVES: M'he quedat una mica sorprès. La biblioteca pública, és per a tothom, no és per les elits. Llavors, entre els llibres més demandats segurament no està cap d'aquests que tu dius, per tant no entenc on està la diferència entre el que és cultura i el que no.

La biblioteca pública és l'equipament cultural més visitat de Catalunya. És per a tothom, tenim vint milions de visites, el 40% de la població hi va, hi ha quinze milions de préstecs i es llegeix de tot. El que no puc deixar passar és que es digui que es menystenen els llibres que suposadament hauríem de tenir, que de fet els tenim, perquè es poden trobar a través d'Internet amb els catàlegs col·lectius.

Dius que en cinc anys aquests llibres es llençaran. T'he de dir que, si el criteri fos el préstec, la majoria de llibres que tu dius no els tindríem, a les biblioteques. Tots aquests llibres que llegim, que ens agraden tant a nosaltres, els tenim malgrat els pocs préstecs, perquè estem parlant d'una entitat pública, no d'una biblioteca universitària. A la gent li interessa tot. Si volem fer un club de lectura a la biblioteca, per potenciar la lectura, no el podem fer amb un llibre sobre l'arquitectura del pont de Besalú, però sí amb la novel·la *El pont dels jueus*, que n'hi ha, i és un llibre que s'ha de tenir. Perquè jo sóc bibliotecari, no prescriptor: per a això ja hi ha els crítics. Si el centre d'estudis del territori va a la biblioteca i diu que potser estaria bé muntar un cicle de conferències perquè la gent que s'està llegint aquesta novel·la potser els interessa una visita a Besalú, aquest debat, doncs, és totalment ridícul. Jo vaig sentir el senyor Pavarotti i els tres tenors al Camp Nou i potser després vaig a l'òpera. La gent té dret a llegir només el que vol, i no som ningú per dir-los que no. Entenc que qui ho ha de fer són aquelles persones que es presenten a les eleccions i dicten les polítiques culturals, però no nosaltres. No entenc aquesta diferència entre el que és l'elit i el que no. La biblioteca pública és una biblioteca per a tothom.

Insisteixo: no és majoritari que la col·lecció local es regali. No es publica tant de col·lecció local com perquè, amb els pressupostos de les biblioteques públiques no es pugui comprar. Un altre problema és si interessa absolutament tot, perquè el que no es pot fer és duplicar les fonts a la biblioteca pública local, l'arxiu local, etc. Demano coordinació. S'ha d'anar cas per cas. No és el mateix la Biblioteca Pública de Girona que la d'un barri de Barcelona que la d'un poble petit de cinc mil habitants. Voleu dir que a les biblioteques públiques de poblacions de deu mil habitants, que n'hi ha moltes al territori, no hi ha tot el que es publica sobre el seu territori?

DAVID MORÉ: I la Biblioteca Pública de Girona?

J. F. VIVES: La Biblioteca Pública de Girona no és un cas exemplar, en aquest

sentit. El seu àmbit d'actuació no és la província. Estàs parlant d'un territori en què les biblioteques comarcals funcionen. Si tu el que vols fer és la Biblioteca de Catalunya en petit, això el país no s'ho pot permetre. De Biblioteca de Catalunya ja n'hi ha una, on hi ha tot. L'àrea d'influència de la Biblioteca Pública de Girona és la ciutat. Fa de central comarcal del Gironès, òbviament, però no és la província. Una altra cosa és que tinguem els llibres perquè ens arriben pel dipòsit legal. Cal un parèntesi: els llibres que hi arriben per dipòsit legal es regalen.

CARME RENEDO (Cap de Biblioteques de la Diputació de Girona): Els diners es descentralitzen totalment i és el titular de la biblioteca qui decideix què fa amb els diners. Així que si algú us diu que no té diners per a la col·lecció local és inexacte. Nosaltres no som censors, no decidim què ha de llegir la gent. Nosaltres hem de copsar l'interès de la gent. Intentem que l'administració no pagui dues vegades per la mateixa cosa. Aquelles publicacions que es fan amb ajut de la Diputació de Girona intentem que arribin a totes les biblioteques. No les podem tornar a comprar per a un equipament públic.